

Taikus judėjimas už gyvosios gamtos išsaugojimą

Kodas 306625563, Didlaukio g. 42-8, LT-08330 Vilnius, tel. +37067934089, el.paštas: giriuinspekcija@gmail.com
LT487189900010700257

Adresatai:

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai
Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai

Kopija:

Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos
Aplinkos apsaugos agentūrai
Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos
Valstybinei miškų tarnybai
VĮ Valstybinių miškų urėdijai
Ukmergės rajono savivaldybės administracijai
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai

2026-05-13 Nr. GI-2026/05-13-01

**PASTABOS IR PRAŠYMAS NEPRITARTI / GRAŽINTI TOBULINTI NUTARIMO
PROJEKTĄ**

**Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto Reg. Nr. 26-6590, susijusio su 192,0741 ha
miško žemės sklypo Ukmergės rajone perdavimu Krašto apsaugos ministerijai**

VŠĮ „Girių inspekcija“, veikianti aplinkos apsaugos ir viešojo intereso srityje, teikia oficialias pastabas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto Reg. Nr. 26-6590 „Dėl valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teisės į valstybinės žemės sklypą pasibaigimo ir jo perdavimo patikėjimo teise Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai“ (toliau - Nutarimo projektas).

Prašome šį raštą registruoti kaip suinteresuotos visuomenės pastabas dėl Nutarimo projekto, įtraukti į derinimo medžiagą ir derinimo pažymą, o Nutarimo projekto neteikti Vyriausybei priimti tol, kol nebus pašalinti šiame rašte nurodyti teisiniai ir aplinkosauginiai trūkumai.

Pabrėžiame, kad šis raštas nėra nukreiptas prieš Lietuvos nacionalinio saugumo ar krašto apsaugos tikslus. Mūsų pozicija yra siauresnė ir principinė: net ir gynybos infrastruktūros projektai turi būti įgyvendinami laikantis teisės viršenybės, proporcingumo, aplinkos apsaugos, žmogaus teisių, visuomenės informavimo ir Orhuso konvencijos reikalavimų.

I. FAKTINĖS APLINKYBĖS

- **Nutarimo projekto esmė:** Nutarimo projektu siūloma nustatyti, kad baigėsi VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teisė į valstybinės žemės sklypą, kurio unikalus Nr. 4400-6844-5425, kadastro Nr.

8143/0003:98, plotas - 192,0741 ha, ir perduoti šį sklypą patikėjimo teise Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai.

- **Ryšys su karinės infrastruktūros projektu:** Šis sklypas yra susijęs su anksčiau patvirtintu karinės infrastruktūros projektu Ukmergės rajono savivaldybės teritorijoje, žemės sklypo kadastro Nr. 8143/0003:56. Projekto dokumentuose nurodoma, kad infrastruktūra skirta NATO sąjungininkų kariniams vienetams dislokuoti ir amunicijai saugoti.
- **Teritorijos pobūdis:** Viešai skelbtuose projekto dokumentuose nurodyta, kad pirminis 285,5518 ha valstybinės žemės sklypas yra miškų ūkio paskirties, o suformuojamas 192,0740 ha projektinis sklypas Nr. 56-1 būtų „kitos“ paskirties, naudojimo būdas - „teritorijos krašto apsaugos tikslams“. Jo žemės naudmenos plotas nurodytas kaip miškas - 192,0740 ha.
- **Gamtinės vertybės:** Dokumentuose nurodyta, kad pertvarkomos teritorijos šiaurės vakarinėje dalyje yra Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių plotai: 9020 plačialapių ir mišrūs miškai, 9050 žolių turtingi eglynai, 6210 stepinės pievos. Taip pat teritorija patenka į gamtinio karkaso dalį, joje nurodomos pelkės ir šaltiniai, natūralios pievos ir ganyklos, paviršiniai vandens telkiniai ir vandenvietės apsaugos aspektai.
- **Viešumo ribojimas:** Karinės infrastruktūros projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad informacija apie projektą neviešinama, o viešas svarstymas su visuomene neatliekamas. Taip pat remiamasi PAV teisinio reguliavimo išimtimi, susijusia su valstybės gynybos tikslais.

II. PAGRINDINIAI TRŪKUMAI IR TEISINIAI ARGUMENTAI

1. PAV išimtis negali būti taikoma automatiškai ar formaliai

Nutarimo projektas yra vienas iš esminių žingsnių, sudarančių prielaidas įgyvendinti karinės infrastruktūros projektą 192 ha miško teritorijoje. Todėl negalima apsiriboti formalia fraze, kad PAV procedūros netaikomos dėl valstybės gynybos tikslų.

Pagal PAV direktyvos 2011/92/ES 1 straipsnio 3 dalį ir Lietuvos PAV teisinį reguliavimą valstybė gali taikyti gynybos išimtį tik konkrečiu atveju ir tik tada, kai yra pagrįsta, kad projekto vienintelis tikslas yra gynyba ir kad PAV / atrankos dėl PAV taikymas darytų neigiamą poveikį gynybos tikslams. Šios sąlygos turi būti įrodytos, o ne preziumuojamos.

Prašome pateikti konkretų motyvuotą sprendimą / teisinį pagrindimą, kas, kada ir kokiais duomenimis remdamasis nusprendė, jog PAV ar atranka dėl PAV šiuo atveju negali būti atliekama. Jeigu tokio motyvuoto sprendimo nėra, Nutarimo projektas negali būti laikomas tinkamai pagrįstu.

2. Nacionalinio saugumo argumentas nepanaikina pareigos atlikti bent neįslaptintą aplinkosauginį vertinimą

Valstybės paslapčių ar operacinio saugumo apsauga gali pateisinti konkrečių techninių, logistinių ar karinių duomenų neviešinimą. Tačiau ji savaime nepateisina visos aplinkosauginės informacijos slėpimo.

Aplinkosauginiai duomenys apie kirtimų mastą, buveinių ribas, vandens telkinių ir šaltinių apsaugą, poveikio mažinimo priemones, alternatyvų analizę ir kompensacines priemones gali būti pateikiami neatskleidžiant jautrių karinių detalių.

Todėl, net jeigu dalis projekto duomenų būtų įslaptinti, turi būti parengta ir visuomenei pateikta neįslaptinta aplinkosauginė santrauka bei motyvuotas sprendimas dėl PAV / atrankos dėl PAV netaikymo.

3. Orhuso konvencijos teisės: informacija, dalyvavimas ir teisė kreiptis į teismą

Orhuso konvencija įtvirtina tris visuomenės teisių ramsčius: teisę gauti informaciją apie aplinką, teisę dalyvauti priimant sprendimus aplinkos klausimais ir teisę ginčyti sprendimus teisme.

Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies c punkto gynybos išimtis turi būti aiškinama siaurai. Ji negali būti naudojama kaip blanketinis pagrindas išvengti visuomenės dalyvavimo. Turi būti nustatyta, kad veikla realiai skirta nacionalinės gynybos tikslams ir kad Konvencijos 6 straipsnio procedūrų taikymas konkrečiai pakenktų tiems tikslams.

Visuomenei turi būti sudaryta reali galimybė gauti bent neįslaptintą aplinkosauginę informaciją ir ginčyti sprendimą. Priešingu atveju atsiranda rizika, kad viešojo intereso gynimo teisė tampa formali ir neveiksminga.

4. Žmogaus teisės ir konstitucinė pareiga saugoti aplinką

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 53 ir 54 straipsniai įtvirtina valstybės pareigą rūpintis žmonių sveikata, saugoti gamtinę aplinką, gyvūniją, augaliją, atskirus gamtos objektus ir prižiūrėti, kad gamtos ištekliai būtų naudojami racionaliai.

Aplinkos būklė yra tiesiogiai susijusi su žmogaus teise į sveiką ir saugią gyvenamąją aplinką. Europos žmogaus teisių standartai taip pat reikalauja, kad valstybė procedūriškai ir materialiai vertintų rimtą aplinkos riziką, galinčią paveikti asmenų sveikatą, gyvenimo kokybę ir gyvenamąją aplinką.

Atsižvelgiant į tai, 192 ha miško teritorijos perdavimas ir paskirties keitimas negali būti vykdomas be aiškaus poveikio žmonių gyvenamajai aplinkai, kraštovaizdžiui, triukšmui, transporto srautams, vandeniui, biologinei įvairovei ir rekreaciniam naudojimui įvertinimo.

5. Europos Bendrijos svarbos buveinės ir biologinės įvairovės apsauga

Viešuose dokumentuose nurodyta, kad teritorijoje yra EB svarbos buveinių 9020, 9050 ir 6210. Vien tai, kad teritorija formaliai nepatenka į „Natura 2000“ tinklą, nereiškia, kad šios buveinės gali būti sunaikintos ar pablogintos be atskiro vertinimo.

Prašome pateikti buveinių GIS sluoksnius, naujausius lauko tyrimus, buveinių būklės vertinimą ir aiškia schemą, ar buveinės patenka į perduodamą 192,0741 ha sklypą, į krašto apsaugos objektų apsaugos zoną, planuojamus kirtimų / statybų / inžinerinių darbų plotus ar poveikio zonas.

Jeigu planuojami darbai gali sunaikinti, suskaidyti ar pabloginti šias buveines, turi būti pateiktos alternatyvos, išvengimo ir mažinimo priemonės, kompensacinės priemonės ir institucijų, atsakingų už biologinės įvairovės apsaugą, motyvuotos išvados.

6. Gamtinis karkasas, miško žemė, vanduo ir kumuliacinis poveikis

Projekto dokumentuose pati teritorija apibūdinama kaip valstybinės reikšmės miško teritorija ir gamtinio karkaso dalis - vidinio stabilizavimo arealas. Tokios teritorijos atlieka ekologinio stabilumo, klimato reguliavimo, biologinės įvairovės ir visuomenės sveikatos funkcijas.

Papildomai nurodomos pelkės ir šaltiniai, natūralios pievos ir ganyklos, paviršinių vandens telkinių ir vandenvietės apsaugos aspektai. Todėl būtina vertinti ne tik tiesioginį užstatymo plotą, bet ir hidrologinį, triukšmo, šviesos, transporto, taršos, fragmentacijos ir ekologinių koridorių poveikį.

Taip pat turi būti įvertintas kumuliacinis poveikis kartu su planuojamais keliais, privažiavimais, apsaugos zonomis, servitutų keitimu, krašto apsaugos objektų apsaugos zona ir galimu vėlesniu teritorijos uždarymu visuomenei.

7. Nutarimo projektas sukuria „fait accompli“ riziką

Formaliai Nutarimo projektas reguliuoja patikėjimo teisės pasibaigimą ir sklypo perdavimą. Tačiau faktiškai jis yra būtina grandis, leidžianti įtvirtinti teritorijos naudojimą krašto apsaugos tikslams ir įgyvendinti vėlesnius statybos, kirtimų, išmiškinimo ar infrastruktūros darbus.

Jeigu sklypas perduodamas KAM be aiškaus aplinkosauginio vertinimo ir be visuomenei pateiktų atsakymų, vėliau visuomenės dalyvavimas gali tapti pavėluotas ir neveiksmingas, nes esminis politinis ir turtinis sprendimas jau bus priimtas.

Dėl to Nutarimo projektas turi būti vertinamas ne izoliuotai, bet kaip viso karinės infrastruktūros projekto įgyvendinimo dalis.

III. PRAŠYMAI IR REIKALAVIMAI

Atsižvelgdami į išdėstytas aplinkybes, prašome:

1. Nepritarti Nutarimo projektui Reg. Nr. 26-6590 ir grąžinti jį rengėjui tikslinti, kol nebus pateiktas motyvuotas PAV / atrankos dėl PAV netaikymo pagrindimas ir neįslaptinta aplinkosauginė informacija.
2. Nutarimo projekto netaikyti Vyriausybei priimti, kol nėra pateikti atsakymai į šiame rašte nurodytus klausimus ir kol suinteresuotai visuomenei nesudaryta reali galimybė susipažinti su neįslaptinta aplinkosaugine informacija.
3. Pateikti motyvuotą sprendimą, kuriuo nuspręsta netaikyti PAV ar atrankos dėl PAV, nurodant: sprendimą priėmusią instituciją, datą, teisinį pagrindą, faktines aplinkybes, kokia informacija remtasi, kaip vertintas vienintelis gynybos tikslas ir kodėl PAV procedūra konkrečiai pakenktų gynybos tikslams.
4. Jeigu tokio sprendimo nėra - inicijuoti PAV atranką arba kitą lygiavertį aplinkosauginį vertinimą, kurio metu būtų įvertintos alternatyvos, poveikio mažinimo priemonės ir poveikis EB svarbos buveinėms, gamtiniam karkasui, miško žemei, vandeniui, kraštovaizdžiui ir vietos bendruomenėms.
5. Pateikti tikslas sklypo Nr. 4400-6844-5425, kadastro Nr. 8143/0003:98, GIS ribas ir palyginamąją schemą su pirminiu sklypu Nr. 4400-2609-2280, kadastro Nr. 8143/0003:56, nurodant projektinius sklypus Nr. 56-1, 56-2 ir 56-3.
6. Pateikti planuojamų kirtimų, išmiškinimo, užstatymo, aptvėrimo, privažiavimo kelių, inžinerinių tinklų, aikštelių, apsaugos zonų ir servitutų keitimo schemas. Jeigu konkretūs kariniai sprendiniai įslaptinti - pateikti neįslaptintą aplinkosauginę schemą be jautrių karinių detalių.
7. Pateikti EB svarbos buveinių 9020, 9050 ir 6210 ribas, būklės vertinimą, naujausių lauko tyrimų duomenis, VSTT / kompetentingų biologinės įvairovės institucijų išvadas ir informaciją, ar buveinės bus kertamos, pažeidžiamos, fragmentuojamos arba veikiamos netiesiogiai.
8. Pateikti alternatyvių vietų / trasų / išdėstymo sprendinių analizę, nurodant, kodėl pasirinktas būtent šis miško masyvas, kokios mažesnio poveikio alternatyvos buvo svarstytos ir kodėl jos atmestos.
9. Pateikti informaciją apie planuojamas kompensacines ir atkuriamąsias priemones, įskaitant miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis kompensavimą, buveinių atkūrimą ar apsaugą kitose teritorijose, vandens apsaugos ir taršos prevencijos priemones.
10. Iki šių klausimų išsprendimo nepradėti jokių parengiamųjų, kadastrinių, rangos, kirtimo, išmiškinimo, aptvėrimo, servitutų naikinimo ar statybos darbų, kurie galėtų apsunkinti arba padaryti neveiksmingą vėlesnį visuomenės dalyvavimą ir galimą sprendimų ginčijimą.
11. Pateikti rašytinį atsakymą teisės aktų nustatytais terminais, nurodant šio rašto nagrinėjimo rezultatą, argumentus, priimtus sprendimus ir jų apskundimo tvarką.

IV. PAPILDOMAI PRAŠOME PATEIKTI ŠIĄ INFORMACIJĄ

- Ar 192,0741 ha sklypas bus išbrauktas iš miškų valstybės kadastro ar kitaip keičiama jo miško žemės apskaita? Jeigu taip - kada ir koku pagrindu?
- Koks maksimalus ir minimalus planuojamas iškirsti miško plotas? Kokios miško grupės, brandos klasės ir buveinės pateks į kirtimų ar infrastruktūros zonas?
- Ar bus ribojamas visuomenės patekimas į iki šiol naudotus miško kelius, dviračių trasas ar rekreacinius maršrutus? Kokie servitutai naikinami ar keičiami?
- Kokios institucijos derino projektą aplinkosaugos aspektu ir kokias išvadas pateikė AAA, VSTT, VMT, NŽT, VMU ir Ukmergės rajono savivaldybė?
- Ar buvo vertintas kumuliacinis poveikis kartu su Ukmergės pietinio aplinkkelio sprendiniais, privažiavimo keliais, krašto apsaugos objektų apsaugos zona ir galimu vėlesniu teritorijos uždarymu?
- Ar buvo atlikta nepriklausoma biologinės įvairovės ekspertizė vegetacijos sezono metu? Jei ne - kodėl?

V. IŠVADA

Nutarimo projektas nėra vien techninis patikėjimo teisės pakeitimas. Jis yra esminė sprendimų grandis, kuria 192,0741 ha miško teritorija išimama iš VĮ Valstybinių miškų urėdijos valdymo ir perduodama krašto

apsaugos reikmėms. Viešuose dokumentuose nurodytos EB svarbos buveinės, gamtinio karkaso funkcijos, vandens, pelkių, šaltinių ir miško žemės apsaugos aspektai rodo, kad projektas gali turėti reikšmingą poveikį aplinkai.

Todėl prašome nepritarti Nutarimo projektui arba grąžinti jį tikslinti. Valstybės gynybos poreikiai yra svarbūs, tačiau jie negali būti įgyvendinami taip, kad visuomenė būtų iš esmės eliminuota iš aplinkosauginių sprendimų, o PAV procedūros būtų pakeistos nepakankamai motyvuota išimtimi.

VI. NAUDOTI / MINIMI DOKUMENTAI

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas Reg. Nr. 26-6590 „Dėl valstybės įmonės Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teisės į valstybinės žemės sklypą pasibaigimo ir jo perdavimo patikėjimo teise Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai“.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. sausio 28 d. nutarimu Nr. 50 patvirtintas Karinės infrastruktūros projektas Ukmergės rajono savivaldybės teritorijoje (žemės sklypo kadastro Nr. 8143/0003:56) ir jo aiškinamasis raštas.
- Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas.
- Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo.
- Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Orhuso konvencija).
- Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, Žemės įstatymas.

Pagarbiai,

VšĮ „Girių inspekcija“

Laurynas Žemaitis

giriuinspekcija@gmail.com

tel. +370 679 34089